

Velfærdsteknologi i sundhedssektoren

En robotarm, der giver mad, en ble, der bipper, når den er våd, gulvtæpper, der registrerer fald, og systemer, der giver et bedre overblik over borgernes sundhedsudfordringer. Det er nogle af de velfærdsteknologier, vi vil se mere til i fremtiden. I rapporten "Arbejds miljø 4.0" er der eksempler på konkrete tiltag.

"Velfærdsteknologi aflaster medarbejdere inden for social- og sundhedssektoren, samtidig med at teknologien giver borgere med udfordringer, sygdomme eller handicaps en større frihed og tryghed, ligesom de kan føle sig mere uafhængige i forhold til andre mennesker," fortæller Annemarie Holsbo, souschef for Analyse og Erhvervsfremme ved Teknologisk Institut. Hun er medforfatter på rapporten "Arbejds miljø 4.0".

"Tidligere har vi tænkt, at det var synd for ældre og syge borgere, hvis der for eksempel blev indført robotter. Men vi skal ændre indstilling. Det er en god ting. Teknologi betyder ikke, at mennesker skal have mindre kontakt med andre. De skal bare have kontakten de steder, hvor det giver bedst mening. Velfærdsteknologi er ikke sat i verden for at spare medarbejdere væk. Den skal aflaste medarbejderne og give borgerne en bedre helhedsoplevelse. Hvis virksomhederne tænker sig godt om og har den rette indstilling, vil alle parter opleve reelle forbedringer. Kort sagt giver velfærdsteknologi nye muligheder."

Positive konsekvenser hos KOL-borgere

På Sundhedscenter Hjørring har de i en årrække testet brugen af telemedicin til KOL-borgere. Projektet gik så godt, at det efterfølgende er blevet et fast tilbud til alle borgere med KOL i Nordjylland. Velfærdsteknologien har haft positive konsekvenser for både borgere og sygeplejersker.

"Telemedicin handler grundlæggende om, at de borgere, der bliver henvist fra egen læge eller fra sygehuset med KOL, bliver fulgt af os på distancen. Borgerne bliver udstyret med måleudstyr – kaldet telekit – i deres eget hjem. Hver uge foretager borgeren en måling af vægt og iltmætning i blodet og besvarer nogle spørgsmål om for eksempel åndenød. Oplysningerne ligger i en database, som vi har adgang til fra en computer på vores kontor," fortæller Nuka Mortensen, der er sygeplejerske ved Sundhedscenter Hjørring. Hun har været med i projektet, siden det startede.

Hver gang sygeplejerskerne åbner programmet, bliver de mødt af grønne, gule eller røde alarmklokker, der indikerer de enkelte KOL-borgeres status. Ved grøn alarm skal de intet foretage sig, ved gul alarm skal en eller flere værdier observeres, mens rød alarm betyder, at en eller flere værdier er overskredet og kræver, at der handles i forhold til borgeren.

"Den overordnede alarm giver et hurtigt overblik, men vi skal stadig ind i de enkelte målinger og tage stilling til dem for at afgøre borgerens tilstand. Hver uge kigger vi efter forandringer eller skæve målinger, som der skal reageres på nu og her. Hvert halve år ringer vi under alle omstændigheder borgeren op og evaluerer deres tilstand," forklarer Nuka Mortensen.

Telemedicin giver frihed og mere tid

Tiltaget har blandt andet betydet, at Sundhedscenter Hjørring kan nå ud til flere borgere på kortere tid, og så har de kontakt med flere KOL-borgere end tidligere. Og det giver stor tilfredshed hos fagpersonalet.

”På den her måde kan borgerne sidde derhjemme og give os de relevante oplysninger. De kan endda rejse rundt i landet og stadig have kontakt til os. Tidligere skulle de fysisk transportere sig hen til os, og det var ikke alle, der havde overskud til det, af forskellige årsager,” forklarer Nuka Mortensen og pointerer, at borgere, der bruger telemedicin, generelt føler sig mere trygge i hverdagen. De ved, at der er nogen i den anden ende. Derudover bliver de mere opmærksomme på forebyggende faktorer, og de reagerer hurtigere på forværringer.

Annemarie Holsbo fra Teknologisk Institut mener også, at tryghed er en vigtig faktor i de nye teknologier.

”Da velfærdsteknologien begyndte at dukke op, var der mange bekymringer, fordi nogle borgere ville miste en form for fysisk kontakt. Men erfaringerne viser, at det ofte skaber tryghed. At borgerne oplever frihed og føler sig mindre til besvær. Det handler om at introducere tiltaget langsomt, så alle lærer det godt at kende.”

Sygeplejerskernes arbejdsmiljø

Både Annemarie Holsbo og Nuka Mortensen påpeger, at arbejdsmiljøet skal tages i betragtning, når der indføres nye teknologier.

I forhold til telemedicinering påpeger Nuka forskellige områder:

”Der er selvfølgelig kontakten til borgeren, som er anderledes, men den opvejes som regel af, at borgerne er meget trygge ved metoden og oplever en mere regelmæssig kontakt. Derudover oplever vi ofte, at vi over tid kan præge dem til at tage imod andre tilbud, hvor de får fysisk kontakt med os. Det kan godt være hårdt at sidde og kigge på og vurdere målinger på skærmen over længere tid, så det er vigtigt, at der er pauser, eller at opgaven er suppleret med andre arbejdsopgaver. Man kan godt blive lidt firkantet i øjnene, hvis man sidder foran en skærm hele tiden,” fortæller Nuka og påpeger, at gode kontorfaciliteter er afgørende.

I Sundhedscenter Hjørring har sygeplejerskerne også to skærme på bordet, så de ikke skal klikke ind og ud af systemet. Derudover er der indført hæve-sænke-borde. Nuka Mortensen påpeger også ledelsesopbakning som en vigtig faktor.

”Vi har haft mulighed for at komme med forslag til ændringer under hele projektet og efterfølgende. Det at føle sig hørt og respekteret i sine holdninger har været meget afgørende for den generelle indstilling til teknologien. Ledernes positive indstilling, involvering og tålmodighed i processen har bevirket, at alle har kunnet bidrage og have det godt med teknologien.”

Annemarie Holsbo mener også, at succes afhænger af, om arbejdsmiljøorganisationen spiller en rolle, når de nye tiltag indføres.

”Det er deres rolle at stille de gode og kritiske spørgsmål. De skal sikre, at det ikke bliver et effektivitetshamsterhjul, men en reel forbedring for alle. Hvis transporttiden for eksempel forsvinder, så er de naturlige pauser også væk – og hvordan får medarbejderne så de pauser ind på anden måde? Der er mange ting, der er gode at drøfte.”

BOKS

Om projektet i Hjørring:

TeleCare Nord KOL var et ambitiøst tværsektorielt storskalaprojekt inden for telemedicin målrettet mod borgere med KOL (kronisk obstruktiv lungesygdom). Projektet blev gennemført i Nordjylland i 2012-2015 og var finansieret af Region Nordjylland og de nordjyske kommuner. I dag er telemedicin en fast integreret del af tilbuddet til KOL-patienter i regionen. Et telekit består af en blodtryksmåler, en vægt samt en tablet, hvor der findes en række spørgsmål, som borgeren ugentligt skal svare på. Alle svar bliver gennemgået og vurderet af fagpersoner.